

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: **Problematika sociálního začleňování osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody**

Autorka: **Bc. Věra Konstantinovičová**

Vedoucí práce: **Ing. Bohumila Čabanová, PhD.**

Oponent: **PhDr. Martin Cejp, CSc.**

Když jsem si v tezích přečetl úvodní větu, že „páchání trestné činnosti je důsledkem selhávání jedince v dané společnosti, do které není schopen se samostatně začlenit nebo naopak je z této společnosti vylučován“, pojala mne obava, že práce bude zaměřena pouze na sice většinového, ale poněkud archaicky pojatého „nepřizpůsobivého“ pachatele. V tomto pojetí se vycházelo z předpokladu, že vězněm je běžný zločinec, který v civilu nemá teplé jídlo, postel, ošacení. Přitom v současné společnosti, jde stále více o pachatele, který existující společenský systém a jeho nedostatky, zcela programově zneužívá k nelegálnímu obohacování a v mnoha případech si ho i upravuje ke svému prospěchu. Vězněm tak může být i člověk, který měl před tím nadstandardní životní úroveň. Jeho sociální začlenění po uplynutí výkonu trestu není rovněž bez problémů.

Za významný pozitivní posun považuji to, že v diplomové práci se takovéto redukované pojetí vězněné osoby vůbec neobjevilo. Celkové koncepci i jednotlivým částem nelze nic zásadního vytknout. Diplomová práce je zpracována přehledně, autorka ve všech kapitolách i podkapitolách vystihuje podstatu, neodbočuje. Díky tomu je text srozumitelný a dobře se čte, což nebývá vždy samozřejmostí. Autorka pouze neshromažďuje poznatky citovaných kapacit a texty oficiálních dokumentů, ale výběrově je uspořádává s přihlédnutím k řešenému tématu a tvořivě je aplikuje. Tuto skutečnost oceňuji zvláště u právních předpisů, které často bývají převzaty bez dalšího dotváření. Kromě běžných teorií trestu a trestání, které bývají v této souvislosti obvykle uváděny, jsou v práci zmíněny i další skutečnosti: například část o sociálním vyloučení, a – z hlediska resocializace - klíčové části o prizonizaci a stigmatizaci. Do detailů jsou propracovány praktičtější části penitenciární i postpenitenciární péče. Je patrné, že diplomantka má zřejmě v této oblasti vlastní zkušenosti. Oceňuji také to, že v diplomové práci je snaha o zmínku o Evropských vězeňských systémech a že doslovné citace jsou psány odlišným typem písma.

K diplomové práci mám některé dílčí připomínky. Žádná z nich není tak závažná, že by snižovala celkové kladné ohodnocení, přesto považuji za nezbytné na ně upozornit. Při stanovení výzkumných otázek (str. 6) by bylo lepší předřadit analýzu problému před návrhy na zefektivnění. Návrhy přece vycházejí z analýzy a ne naopak. V úvodní pasáži o metodologii se sice podrobně dozvídáme, co je to dotazování a že úplně stejně ho charakterizují Nekola s Veselým (str. 7), ale není tam zmíněno, v jakém rozsahu výzkum proběhl, charakteristika výběrového souboru, a do jaké míry je tento výběr reprezentativní. I když jsou tyto skutečnosti později podrobněji zmíněny v empirické části, měla by alespoň základní informace být i zde. Z hlediska přehledně zpracovaných citací, jsem zaznamenal dvě výjimky. U Netík, Netíková, 1997 (str. 16) jde o doslovnou citaci nebo parafrázi? To, co je na str. 38 uvedeno pod body 1., 2., a 3. je citát nebo vlastní text

autorky? V souvislosti s vězněnými osobami bývá spíše používán termín „trest NEPODMÍNĚNÉHO odnětí svobody, citovaní autoři to však také nerozlišují, takže jde o připomínku opravdu drobnou. Poněkud mne zarazila věta, že „propuštění z výkonu trestu je provázeno velkými očekáváními ze strany propouštěného jedince“. Neumím si představit, jaká „velká očekávání“ mají protřelí recidivisté, o nichž autorka správně v částech o prizonizaci uvádí, že se velmi dobře naučí navenek plnit očekávání společnosti, ale vnitřně zůstávají stejní. V části o postpenitenciární péči v ostatních zemích se autorka zmiňuje pouze o Velké Británii. Jde tedy o aktuální příklad jedné země.

Několik dílčích připomínek mám k empirické části. Bývá zvykem definovat základní a výběrový soubor. V tomto případě byli základním souborem všichni vězňové v Drahoňovicích a z nich byli vybráni recidivisté, kteří splňovali kritérium „vhodnosti“? Nebo byli základním souborem všichni vězňové recidivisté a vybráni byli vězňové v Drahoňovicích? Pro zpracování bylo výhodné, že ze 120 oslovených odpovědělo nakonec rovných 100. Absolutní četnosti pak byly stejné jako četnosti relativní. Přesto by bylo asi vhodné u každého grafu uvést, že $N=100$, aby čtenář nemusel hledat, jestli u některé otázky nebyl osloven menší soubor. Jednotlivé okruhy otázek by bylo lepší charakterizovat obsahově než čísly (míněno například „u první otázky“). U grafu číslo 6 mohlo být, že jde o příčiny VLASTNÍ trestné činnosti, u grafu číslo 7, že jde o počet uložených PŘEDCHOZÍCH (?) alternativních trestů, u části o výrocích (str. 74) by bylo přehlednější ponechat otázku, tak jak byla v dotazníku a do ní doplnit procenta, než poněkud nepřehledně začleňovat výsledky do textu.

Závěrem bych chtěl konstatovat, že přesto, že jsem drobných připomínek uvedl poměrně dost, jde spíše o detaily, které nemají nějaký zásadní vliv na celkovou úroveň práce.

Navrhované hodnocení: výborně

V Praze 6.6.2012